

УДК 338.43.331.3

Вуйченко М. А.

к.е.н., доцент,

Уманський національний університет садівництва

Дацишин І. В.

аспірант,

Подільський державний агротехнічний університет

ОБГРУНТУВАННЯ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ СЕГМЕНТАЦІЇ РИНКУ ПРАЦІ В АГРАРНІЙ СФЕРІ

Розроблено механізм регулювання процесу сегментації ринку праці в аграрній сфері, що являє собою комплекс нормативно-правових та управлінських заходів, спрямованих на налагодження науково-обґрунтованих виробничих зв'язків між представниками різних сегментів ринку праці.

Ключові слова: сегментація ринку праці, критерії сегментації, аграрні підприємства, трудові відносини, трудовий потенціал.

Постановка проблеми. Вдалий розвиток національної економіки, головним індикатором якої виступає ринок праці, вимагає значного підвищення ефективності використання людських ресурсів. В сучасних умовах ринок праці України характеризується значним напруженням через зниження попиту на робочу силу, спаду рівня реальної заробітної плати, зростання чисельності звільнених працівників, збільшення прихованого безробіття. Ринок праці в аграрній сфері протягом останніх років характеризувався скороченням чисельності працівників сільськогосподарських підприємств, звуженням сфери прикладання праці та невідповідністю пропонованої робочої сили за своїм професійним складом і кваліфікаційним рівнем потребам роботодавців. В зв'язку з цим актуалізується завдання аналізу і оцінки ефективності механізму

державного регулювання ринку праці в аграрній сфері економіки України, пошуку нових підходів і способів реалізації його потенціалу в сучасних умовах і в перспективі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню проблеми формування ринку праці в аграрній сфері присвячені дослідження О. М. Бородіної, О. А. Бугуцького, О. А. Грішної, О. І. Здоровцова, І. І. Лотоцького, С. Д. Лучик, М. Й. Маліка, І. Л. Петрової, І. В. Прокопи, Л. П. Червінської, В. В. Юрчишина, К. І. Якуби та багатьох інших. Наукові здобутки зазначених вчених-економістів мають важливе значення у формуванні соціально-трудових відносин та ринку праці в аграрній сфері. Разом з тим, проблема підвищення ефективності управління та регулювання сегментацією ринку праці в аграрній сфері нині лишається не розв'язаною.

Метою даної статті є обґрунтування економічного механізму управління сегментами ринку праці аграрної сфери на регіональному рівні із врахуванням територіального, ментального, вікового та гендерного чинників праці, а також розробка заходів правового забезпечення становища представників різних сегментів ринку праці.

Виклад основного матеріалу. Структурна організація, функціонування та державний механізм управління ринком праці не можуть бути відпрацьовані без врахування об'єктивних процесів його диференціації, розподілу на групи, сегменти, що мають місце в умовах ринкової трансформації.

Вивчення ринку праці, у тому числі ринку аграрної праці національної економіки, в розрізі окремих сегментів дає змогу виявити перспективні базові напрями його успішного розвитку, обґрунтувати доцільність існування тих сегментів, які у майбутньому стануть головними рушійними силами формування ринку праці та оздоровлення національної економіки.

Комплексний механізм управління та регулювання процесом сегментації ринку праці в аграрній сфері включає порівняльний аналіз та узагальнення досвіду зарубіжних країн, ефективну систему навчання і перепідготовки кадрів, набуття сільським населенням навичок безперервного навчання.

На шляху до даної мети першим кроком є визначення стратегічних цілей розвитку аграрного ринку праці (рис. 1). Вони, на наш погляд, полягають у:

- 1) створенні конкурентоздатних та доступних робочих місць, що за кількістю та якістю відповідають попиту на них;
- 2) підготовці висококваліфікованих та конкурентоздатних робітників, які готові посісти новостворені робочі місця;
- 3) формуванні трудових відносин, що захищають права працівників та сприяють стійкому економічному розвитку.

Щодо засобів досягнення поставлених цілей, то перш за все потрібно звернути увагу на формування продуктивної зайнятості представників різних сегментів ринку праці в сільському господарстві. Йдеться про ефективний захист зайнятості; своєчасне усунення бар'єрів, що перешкоджають найму; вилучення з економічного обороту неконкурентоспроможних робочих місць; створення умов для формування професійної гнучкості робітників, їх поліфункціональності та перенавчання і, як наслідок, необхідність управління компетенціями.

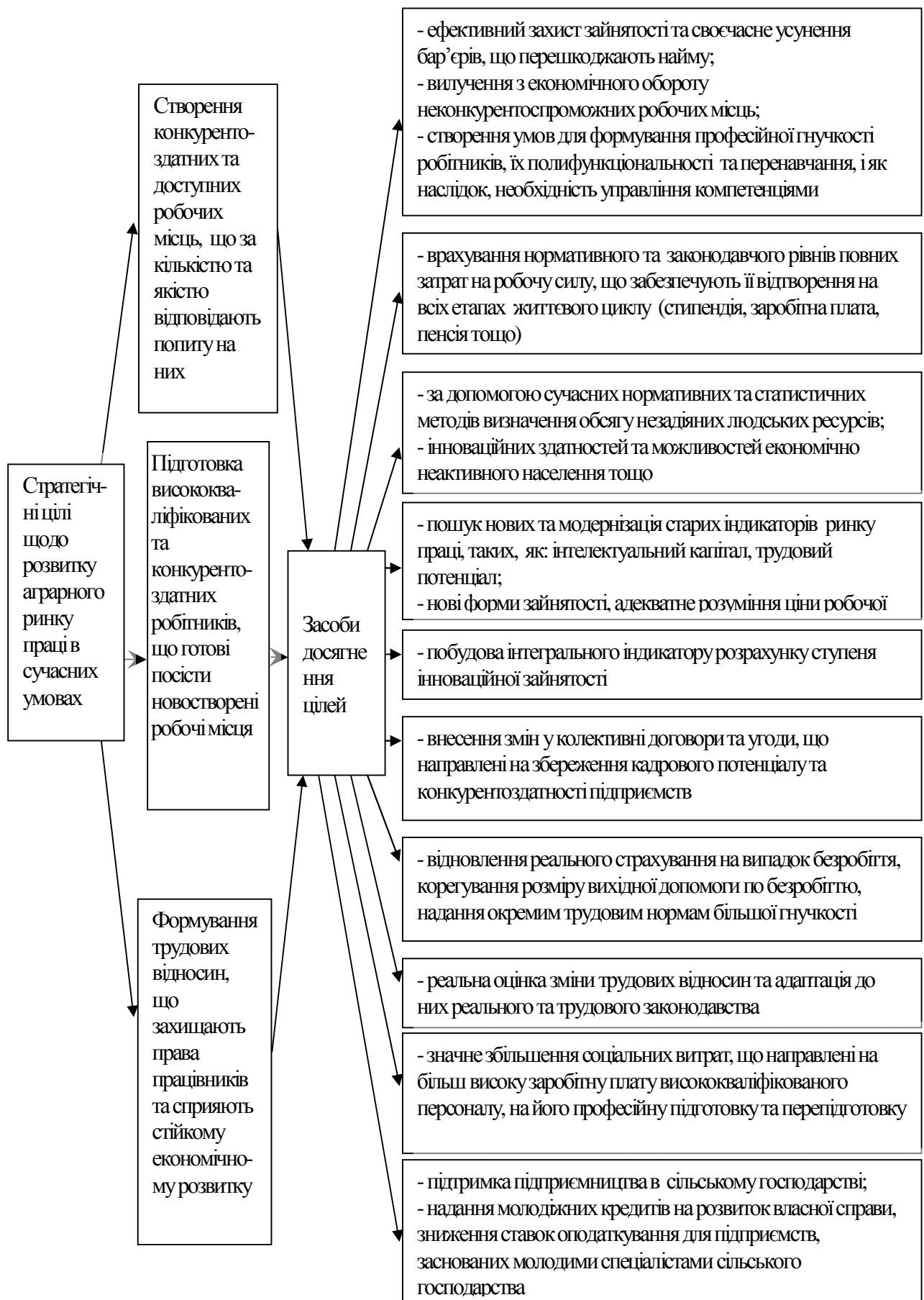

Рис. 1. Механізм регулювання сегментації ринку праці в аграрній сфері

Важливою проблемою є переоцінка інноваційної зайнятості, оскільки за сучасними нормативними і статистичними методами обліковується лише та її частина, яка реалізується в системі ринкових відносин (на ринку праці). В результаті не охоплюються незадіяні людські ресурси (безробітні, включаючи прихованих безробітних, неповністю зайняте населення тощо); інноваційні здатності та можливості економічно неактивного населення; недооцінюється зайнятість у межах третього сектору економіки та роль зайнятості у етноекonomіці. Все більшого розповсюдження набуває поширення таких форм зайнятості і, відповідно, трудових відносин, як неформальна зайнятість, дистанційна зайнятість, вторинна зайнятість тощо. Розповсюдження цих форм є об'єктивним та безальтернативним процесом і має єдине фундаментальне теоретичне пояснення – гнучкість режиму роботи.

Крім того, в той же час, такі форми зайнятості і трудові відносини об'єктивно створюють передумови зниження соціальної захищеності робітників та занепаду соціальної ефективності.

Виникає необхідність реальної оцінки зміни трудових відносин та адаптації до них реального та трудового законодавства. Загальновідомим є той факт, що жорсткі норми трудового права краще захищають осіб, що вже мають роботу, проте ускладнюють доступ до робочих місць незайнятим громадянам. Більш гнучке трудове законодавство робитиме ринок праці більш динамічним, сприятиме створенню робочих місць і стимулюватиме перерозподіл робочої сили в економіці. При цьому розширяться соціальні ризики для зайнятих на незахищених законодавством робочих місцях, але збільшаться шанси знайти роботу для тих, хто її шукає.

В разі реалізації цих заходів буде формуватися принципово новий тип розвитку ринку аграрної праці, в якому сегментаційний процес буде виконувати стимулюючу, розвиваючу та інноваційну функцію.

Висновки:

1. Економічно доцільне управління сегментами ринку праці в аграрній сфері ґрунтується на врахуванні розбіжностей у рівні соціального і економічного розвитку територій, неоднаковому становищі працівників в системі суспільного виробництва, їх відмінностях у професійно-кваліфікаційному рівні, місці в організації виробництва та отриманні доходу, а також статево-вікових, поселенських характеристиках.

2. Виникає необхідність реальної оцінки зміни трудових відносин та адаптації до них реального та трудового законодавства. Важливим є створення для кваліфікованих працівників підприємств належних умов праці, які, крім адекватної оплати праці, повинні включати й психологічно комфортні умови трудової діяльності.

3. Більш гнучке трудове законодавство робитиме ринок праці динамічним, сприятиме створенню робочих місць і стимулюватиме перерозподіл робочої сили в економіці, що матиме особливе значення для формування продуктивних соціально-трудова відносин в аграрній сфері.

Список використаної літератури

1. Грішнова О. А. Якість праці і конкурентоспроможність працівників: взаємозв'язок і взаємозалежність / О. А. Грішнова // Зб. наук. праць Уманського державного аграрного ун-ту. – Умань, 2008. – Вип. 67. – Ч.2: Економіка. – С. 257-267.
2. Лотоцький І. І. Трудовий потенціал аграрного сектору економіки регіону та зайнятість населення / І. І. Лотоцький, Н. І. Данилюк, В. І. Лотоцький // Зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський: ПДАТА, 2004. – С. 233-235.

3. Приймак В. І. Регіональні ринки праці України: Трансформація та механізми регулювання: монографія / В. І. Приймак. – Львів: Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. – 264 с.
4. Якуба К. І. Життєвий і трудовий потенціал сільського населення України. Теорія, методологія, практика / К. І. Якуба. – К.: ННЦ ІАЕ, 2007. – 362 с.

ВУЙЧЕНКО М. А., ДАЦИШИН И. В. ОБОСНОВАНИЕ РЕГУЛЯТОРНОЙ ПОЛИТИКИ СЕГМЕНТАЦИИ РЫНКА ТРУДА В АГРАРНОЙ СФЕРЕ

Разработан механизм регулирования процесса сегментации рынка труда в аграрной сфере, который представляет собой комплекс нормативно-правовых и управленческих мер, направленных на урегулирование научно-обоснованных производственных связей между представителями различных сегментов рынка труда.

Ключевые слова: сегментация рынка труда, критерии сегментации, аграрные предприятия, трудовые отношения, трудовой потенциал.

VUJCHENKO M. A., DACUSZUN I. V. A GROUND OF REGULATOR POLITICS OF MARKET OF LABOUR SEGMENTATION IS IN AGRARIAN SPHERE

Mechanism of regulation of the process of segmentation of labour market in the agrarian sphere, suggesting a complex of normative, legal and administrative measures, aimed at the realization of scientifically grounded industrial ties between the representatives of different segments of labour market was developed.

Key words: labour market segmentation, criteria of segmentation, agrarian enterprises, labor relations, labour potential.